

Sygn. akt V U 130/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku

V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Rosłoń

Protokolant: Irena Prochowicz

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2013 roku w Białymstoku

sprawy M. K.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o emeryturę rolniczą

na skutek odwołania M. K.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 15 listopada 2012 roku i 11 grudnia 2012 roku

Nr (...)

I. Oddala odwołanie od decyzji z dnia 15 listopada 2012 roku
i z dnia 11 grudnia 2012 roku .

II. Zasądza od M. K. na rzecz Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...)
w B. kwotę 60 złotych tytułem zastępstwa procesowego w sprawie.

sygn. akt V U 130/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15.11.2012 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał M. K. prawo do emerytury rolniczej od 1.10.2012 r. Następnie wydał decyzję zamienną z dnia 11.12.2012 r. o potrąceniu ze świadczenia kwoty 208,58 zł z tytułu zaległych składek na ubezpieczenie społeczne rolników i kwoty 120 zł z tytułu zasądzonych na rzecz Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 21.08.2012 r. kosztów zastępstwa procesowego.

Wnioskodawczyni złożyła odwołanie od powyższych decyzji w części dotyczącej daty przyznania świadczenia emerytalnego, wnosząc jednocześnie o przywrócenie terminu do złożenia odwołania od decyzji z dnia 15.11.2012 r. Wniosła o zmianę tej decyzji i przyznanie jej prawa do emerytury rolniczej od dnia 1.01.2012 r. Zaskarżonym decyzjom zarzuciła naruszenie art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 52 ustawy z dnia 20.12.1990 r.

o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez ich błędną interpretację i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyznaniu odwołującej emerytury rolniczej od 1.10.2012 r., podczas gdy spełniała ona wszystkie warunki do przyznania i wypłaty świadczenia emerytalnego od dnia 1.01.2012 r., zgodnie z wnioskiem z dnia 12.07.2011 r.

W uzasadnieniu odwołania wskazała, że we wrześniu 2012 r. złożyła podanie o wypłatę emerytury rolniczej od 1.01.2012 r. nie składając ponownego wniosku o przyznanie świadczenia, bowiem wniosek taki złożyła 12.07.2011 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał jej prawo do emerytury rolniczej od dnia 1.10.2012 r., powołując przepis art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Odwołująca wskazała przepis art. 19 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i podniosła, że od 1.01.2012 r. spełniała wszystkie warunki uzyskania prawa do emerytury rolniczej bowiem jej mąż z końcem 2011 r. zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej w działach specjalnych produkcji rolnej. W związku z powyższym, skoro nie złożyła nowego wniosku o przyznanie emerytury rolniczej, Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego powinien przyznać to świadczenie po spełnieniu wszystkich przesłanek wynikających z przepisów prawa. Wskazała również, że sprawa o emeryturę rolniczą była przedmiotem sporu sądowego i 21.08.2012 została rozstrzygnięta przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku. Powołała się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10.12.2010 r. sygn. II UK 157/10, zgodnie z którym prawo do emerytury powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia, a wypłata przyznanych świadczeń emerytalnych przysługuje od dnia powstania prawa do emerytury (k.2-4).

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o odrzucenie odwołania od decyzji z dnia 15.11.2012 r. jako wniesionego po upływie miesięcznego terminu z art. 477⁹ § 1 kpc. Wniósł również o oddalenie odwołania od decyzji z dnia 11.12.2012 r., bowiem wnioskodawczyni kwestionuje datę nabycia prawa do świadczeń, natomiast decyzją z dnia 11.12.2012 r. dokonano przeliczenia emerytury rolniczej, ustalonej decyzją wcześniejszą tj. z dnia 15.11.2012 r.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wskazał, że emerytura rolnicza przysługuje po łącznym spełnieniu warunków z art. 19 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Jednocześnie, zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Ponieważ wnioskodawczyni złożyła wniosek 10.10.2012 r., organ rentowy decyzją z dnia 15.11.2012 r. przyznał prawo do świadczeń od 1.10.2012 r.

W odniesieniu do wniosku z dnia 12.07.2011 r. organ rentowy wskazał, że decyzją z dnia 24.08.2011 r. odmówił M. K. prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego rolników. Prawomocnym wyrokiem z dnia 21.08.2012 r. wydanym w sprawie III AUa 353/12 Sąd Apelacyjny w Białymstoku oddalił odwołanie wnioskodawczyni od tej decyzji. Ponowny wniosek o prawo do świadczenia został złożony przez nią 10.10.2012 r. i po jego rozpoznaniu Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wydał decyzję z dnia 15.11.2012 r. (k. 6,7).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje.

M. K. w dniu 12.07.2011 r. złożyła do Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w B. wniosek o emeryturę rolniczą. Decyzją z dnia 24.08.2011 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił przyznania tego prawa ponieważ jej mąż nadal prowadził dział specjalny produkcji rolnej. W wyniku złożonego przez wnioskodawczynię odwołania od tej decyzji, Sąd Okręgowy w (...)w sprawie o sygn. akt (...), wyrokiem z dnia 30.01.2012 r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał M. K. od 1.07.2011 r. prawo do emerytury rolniczej. Na skutek apelacji wniesionej od tego wyroku przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Sąd Apelacyjny w (...) prawomocnym wyrokiem z dnia 21.08.2012 r. wydanym w sprawie III

AUa 353/12 zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie. W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny wskazał, że mąż wnioskodawczynie zajmując się uprawą chryzantem prowadzi dział specjalny produkcji rolnej wymieniony w tabeli rodzajów i rozmiarów działów specjalnych produkcji rolnej stanowiącej załącznik do ustawy, wobec czego wnioskodawczynie nie przysługiwało prawo do emerytury rolniczej z uwagi na brak przesłanki z art. 19 ust. 2 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Pismem nadanym w urzędzie pocztowym dnia 9.10.2012 r. (data wpływu do KRUS 10.10.2012 r.) M. K. wniosła o przyznanie i wypłatę przysługującej jej emerytury rolniczej od dnia 1.01.2012 r. wskazując, że w związku z toczącym się postępowaniem sądowym wszystkie dokumenty potwierdzające prawo do emerytury są w posiadaniu organu rentowego (k. 77 akt organu rentowego).

Pismem z dnia 31.10.2012 r. organ rentowy zwrócił się do Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w B. o udzielenie informacji czy wnioskodawczynie oraz jej mąż są podatnikami podatku dochodowego od osób fizycznych z tytułu prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej, a jeżeli nie, to z jakim dniem nastąpiło zaprzestanie prowadzenia tej działalności (k. 84 akt organu rentowego).

W odpowiedzi wskazano, że mąż wnioskodawczynie zlikwidował działy specjalne produkcji rolnej z dniem 1.01.2012 r. (k. 86 akt organu rentowego).

Informacja taka była już wcześniej znana organowi rentowemu, bowiem została nadesłana przez Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w (...).02.2012 r.

i na tej podstawie Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wydał decyzję z dnia 16.03.2012 r. stwierdzającą ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w stosunku do wnioskodawczynie i jej męża (k. 87 akt organu rentowego).

W tym stanie rzeczy Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wydał decyzję z dnia 15.11.2012 r. – obecnie zaskarżoną, którą przyznał wnioskodawczynie prawo do emerytury rolniczej od 1.10.2012 r., wskazując, że zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek (k.106,107 akt organu rentowego).

Następnie Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wydał decyzję z dnia 11.12.2012 r. - również obecnie zaskarżoną - o potrąceniu ze świadczenia należnego wnioskodawczynie kwoty 208,58 zł z tytułu zaległych składek na ubezpieczenie społeczne rolników i kwoty 120 zł z tytułu kosztów zastępstwa procesowego zasądzonych na rzecz Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 21.08.2012 r. (k. 108,109 akt organu rentowego).

Wnioskodawczynie wniosła odwołanie od obu tych decyzji, wnosząc jednocześnie o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania od decyzji z dnia 15.11.2012 r.

Sąd uznał, że przekroczenie terminu do wniesienia odwołania od decyzji z dnia 15.11.2012 r. nie jest nadmierne i nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującej się. Decyzja została wysłana do odwołującej się 28.11.2012 r. (przy czym w aktach KRUS brak jest dowodu doręczenia tej decyzji z potwierdzeniem daty jej odbioru), odwołanie zostało natomiast złożone w urzędzie pocztowym 11.01.2013 r. Z powyższego zestawienia dat wynika, że przekroczenie terminu było krótsze niż dwutygodniowe. Mając na uwadze okazaną kartę informacyjną ze szpitala oraz wyjaśnienia wnioskodawczynie, z których wynika, że w listopadzie chorowała, po czym znalazła się w szpitalu i po wyjściu nadal źle się czuła, Sąd nie uwzględnił przekroczenia terminu - art. 477⁹§ 3 kpc.

Przechodząc do istoty sporu, która sprowadza się do ustalenia daty, od której świadczenie emerytalne powinno być wnioskodawczynie wypłacone wskazać należy,

że stosownie do treści art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r., Nr 50, poz. 291 ze zm.)

do przyznawania świadczeń z ubezpieczenia i do ich wypłaty stosuje się odpowiednio przepisy regulujące przyznawanie i wypłatę odpowiednich świadczeń przysługujących pracownikom i członkom ich rodzin, a więc ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) zwanej dalej ustawą emerytalną. Przepis art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej stanowi, że prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Powstanie prawa do świadczeń należy jednak odróżnić od jego ustalenia w drodze deklaratoryjnej decyzji organu rentowego oraz od prawa do pobierania świadczeń.

Samo spełnienie warunków nabycia prawa do świadczenia nie rodzi po stronie organu rentowego zobowiązania z tytułu powstałego świadczenia gdyż zależy to od złożenia

przez zainteresowanego stosownego wniosku. Ustawa emerytalna odróżnia bowiem datę powstania prawa tj. spełnienie warunków z art. 100 ust. 1 od daty wypłaty świadczenia. Wypłatę świadczenia reguluje norma art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej. Zawiera ona podstawową zasadę dotyczącą daty, od której organ rentowy zobowiązany jest do wypłaty świadczenia. Zgodnie z tą normą, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek

lub wydano decyzję z urzędu. Powyższa reguła wyklucza możliwość wypłacania świadczeń za okres po nabyciu prawa a przed złożeniem wniosku. Prawo do świadczenia może być realizowane dopiero po zgłoszeniu do właściwego organu rentowego wniosku o przyznanie prawa.

Wynika to z ogólnej zasady postępowania emerytalno – rentowego tj. zasady wnioskowości, określonej w art. 116 ust. 1 ustawy emerytalnej. Przepis ten stanowi,

że postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Działanie organu rentowego z urzędu ma charakter wyjątkowy i musi wynikać wprost z ustawy.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, że stosowny wniosek wnioskodawczyni złożyła 9.10.2012 r. – o przyznanie i wypłatę emerytury rolniczej. Wcześniej złożony wniosek -12.07.2011 r. skutkowało wydaniem decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmawiającej wnioskodawczyni prawa do emerytury rolniczej. Odwołanie od tej decyzji zostało ostatecznie prawomocnie oddalone wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 21.08.2012 r. w sprawie (...)Zatem organ rentowy do dnia złożenia wniosku z 9.10.2012 r. nie był zobligowany

do prowadzenia z urzędu postępowania w sprawie świadczenia należnego wnioskodawczyni, z uwagi na brak przepisu prawa w tym zakresie.

Jednocześnie powołany przez wnioskodawczynię wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10.12.2010 r. sygn. II UK 157/10 w uzasadnieniu prawnym wskazuje, że prawo do emerytury powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków do jego nabycia (art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej), a wypłata przyznanych świadczeń emerytalnych przysługuje od dnia powstania prawa do emerytury (art. 129 ust. 1 in principio tej ustawy). Dalsza część przepisu art. 129 ust. 1, który nie został w całości powołany w odwołaniu, stanowi, że wypłata przysługuje nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Zatem dopiero całość przepisu pozwala na jego właściwe zrozumienie. Niezależnie od powyższego wyrok ten został wydany w sprawie, której nie sposób porównać z przedmiotową sprawą bowiem w sprawie powołanej przez wnioskodawczynię, Sąd Apelacyjny przyznał prawo do emerytury przed dniem spełnienia wszystkich wymaganych warunków i na tle takiego stanu faktycznego było poczynione powyższe stwierdzenie Sądu Najwyższego.

W tym stanie rzeczy, nie znajdując podstaw do uwzględnienia odwołania od decyzji zarówno z dnia 15.11.2012 r. jak i z 11.12.2012 r., co do której wnioskodawczyni nie zgłosiła żadnych zarzutów, Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku na podstawie art. 477¹⁴§1 kpc.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 99 kpc w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).